

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра права та публічного управління

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з методичної роботи

 Ярослав ШТАНЬКО

“30” 08 2024 р.

НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

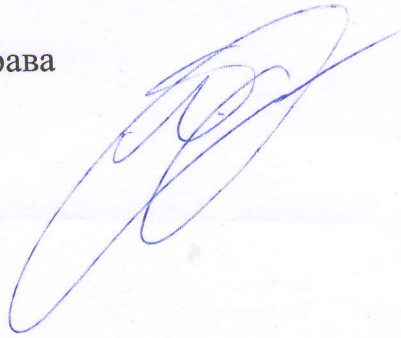
Галузь знань:	26 Цивільна безпека
Спеціальність:	262 Правоохоронна діяльність
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	«Правоохоронна діяльність»
Освітній рівень:	(другий) магістр
Статус дисципліни:	основна
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська

Івано-Франківськ

2024

РОЗРОБНИК:

д.ю.н., професор кафедри права
та публічного управління

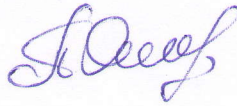

Роман ЛУЦЬКИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри права,
та публічного управління
протокол 1 № від 30 серпня 2024 р.

В.о завідувача кафедри

Олександра ПТАШНИК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП

Аліна ГУТНИК

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 30.08 2024 р.

e-mail	roman.lutskyi@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	ауд. 201
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/person/oleksandr-zahurskyi-k
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=4195

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни. Становлення і розвиток демократичної, соціальної, правової держави і громадянського суспільства в Україні, входження її до міжнародного економічного і правового простору, неможливе без удосконалення нормотворчої та правозастосовної діяльності відповідних державних органів, які мають бути тими ефективними правовими інституціями, діяльність яких направлена на вирішення соціально-правових завдань у державі. Підвищення рівня функціонування правової системи залежить як від удосконалення механізму правового регулювання, так і механізму правозастосовної діяльності, що сприятиме подальшому пошуку шляхів щодо поліпшення механізму захисту прав людини і громадянина, точності переводу нормативних велінь в русло конкретних суб'єктивних прав і юридичних обов'язків.

Актуальним є вивчення нормотворчої діяльності як інструменту забезпечення системності законодавства. Знання та правильне застосування засобів, правил і прийомів юридичної техніки дозволяє створювати грамотні, якісно оформлені нормативно-правові та індивідуальні акти. Юридико-технічна досконалість практики регулювання права, рівень оволодіння юридичною технікою всіма суб'єктами права впливає на ефективність юридичного забезпечення і захист невід'ємних прав кожної людини.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Нормотворча діяльність» є оволодіння здобувачами освіти відповідно до європейських стандартів правничої професії теоретичними знаннями про нормотворчість як окремий вид юридичної діяльності, та правозастосування, як особливу форму реалізації права, з використанням попередньо набутих знань з теорії права, та опанування практичними навичками розробки проєктів різних видів нормативно-правових актів; поглиблення у здобувачів вищої освіти критичного наукового світогляду,

підвищення рівня правової культури, обізнаності щодо сутності практично-прикладного застосування норм права, техніко-юридичних прийомів і засобів та навичок їх використання при роботі з юридичними документами під час здійснення правотворчої, правоінтерпретаційної, правореалізаційної та правозастосовної діяльності.

Досягнення зазначеної мети здійснюється з використанням ресурсів організації правничої діяльності з використанням хмарних технологій (цифрових інструментів GOOGLE (GoogleDrive, GoogleCalendar, GoogleMEET), інформаційних ресурсів (офіційних веб-сайтів Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, центрального юридичного порталу України, онлайн фондів наукових бібліотек України (ім. М. Максимовича, ім. В. І. Вернадського, Національного університету «Києво-Могилянська академія», Національного інституту стратегічних досліджень та ін.), офіційних веб-порталів державних органів та міжнародних (міждержавних) інституцій, а також правових інформаційно-пошукових систем (ActiveLex тощо).

Завдання навчальної дисципліни полягає у набутті слухачами поглиблених знань, умінь і навичок щодо укладання нормативно-правових та індивідуальних актів з огляду на їх призначення та види, розумінні сутності нормотворчого процесу й особливостей нормотворчої діяльності органів внутрішніх справ, з'ясуванні головних засобів, прийомів і правил нормотворчої техніки, оволодіння методикою вирішення професійних завдань у сфері створення нормативно-правових актів, формування здатності у письмовій та усній формі правильно оформити нормативно-правові акти-документи.

Професійні компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни «**Нормотворча діяльність**» (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Правоохоронна діяльність» (2024/2025).

Код компетентності	Назва компетентності	Програмні результати навчання
ІК	Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.	<p>ПРН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.</p> <p>ПРН 16. Брати продуктивну участь у розробці проєктів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.</p>
ЗК 1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	
ЗК 3.	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	
ЗК 7.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.	
ЗК 9.	Здатність працювати в міжнародному контексті.	
ЗК 10.	Здатність розробляти проєкти та управляти ними.	
СК 13.	Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.	
СК 14.	Здатність самостійно готувати проєкти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.	
СК 15.	Здатність самостійно готувати проєкти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх	

	законності, обґрунтованості та вмотивованості.	
--	--	--

ПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	1		
Семестр	1		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	4 (в годинах)	2 (в годинах)
	семінари, практичні	4 (в годинах)	6 (в годинах)
Самостійна робота		82 (в годинах)	82 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	Залік		

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Тема 1. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

I НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ (1 год.)

Види соціального регулювання первісного суспільства. Нормотворчість як діяльність. Структура нормотворчості як діяльності. Рівні нормотворчості.

Питання для самостійного вивчення та література основних рекомендованих джерел: Поняття мети, меж, предмета, методу, способу і типу правового регулювання суспільних відносин. Поняття механізму та структури правового регулювання суспільних відносин. Ефективність механізму правового регулювання суспільних відносин. Юридична колізія: поняття, види, причини виникнення, способи подолання, колізійні норми. Нормотворча діяльність у правовому регулюванні суспільних відносин) (1-22).

Тема 2. ПРАВОВА НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ВИД ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (1 год.)

Поняття нормотворчої діяльності (нормотворчості). Співвідношення понять «нормотворчість», «правотворчість» та «законотворчість». Відмінність нормотворчості від нормоутворення. Суб'єкти нормотворчої діяльності. Нормотворча компетенція. Результат нормотворчої діяльності. Форма (джерело) права як спосіб зовнішнього прояву юридичних норм. Принципи нормотворчості. Систематизація законодавства: поняття, форми, види. Нормотворчий процес. Стадії нормотворчого процесу. Види нормотворчої діяльності. Планування нормотворчої діяльності, його види. Правове регулювання нормотворчої діяльності.

Питання для самостійного вивчення та література основних рекомендованих джерел: Становлення співпраці, історія розвитку та основні етапи взаємовідносин України та

*ЄС. Термінологічні особливості наближення законодавства України до *acquis communautaire* (*acquis*) Європейського Союзу. Вплив євроінтеграційних процесів на адаптацію законодавства України до *acquis communautaire* (*acquis*) Європейського Союзу до підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Адаптація законодавства України до *acquis communautaire* (*acquis*) Європейського Союзу після підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Закон України «Про правотворчу діяльність (1-22).*

Тема 3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АКТ ЯК ОСНОВНА ФОРМА (ДЖЕРЕЛО) ПРАВА (1 год.)

Поняття і види форм (джерел) права. Загальна характеристика та класифікація нормативно-правових актів. Закон і підзаконний нормативно-правовий акт: загальний аналіз. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та щодо кола осіб. Нормативно-правові акти правоохоронних органів.

Питання для самостійного вивчення та література основних рекомендованих джерел: Прикладні методи тлумачення норм права у нормотворчості. Проблеми тлумачення правових норм як теоретико-прикладна основа нормотворчості. Нормотворення як додаткова функція реалізації права. Нормотворення у контексті правової дійсності. Тлумачення норм права у судочинстві як спосіб нормотворення (1-22).

Тема 4. НОРМОТВОРЧА ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА (1 год.)

Загальнотеоретична характеристика юридичного письма. Поняття, види та значення юридичної техніки. Нормотворчість: теоретико-правовий аспект. Загальна характеристика нормотворчої техніки. Юридичні помилки в нормотворчій діяльності.

Питання для самостійного вивчення та література основних рекомендованих джерел: Поняття, ознаки та предмет експертизи проєктів нормативно-правових актів. Функції, принципи і предмет правової експертизи нормативно-правових актів. Підстави та стадії проведення експертизи нормативно-правових актів. Основні види експертизи нормативно-правових актів. Антикоруційна експертиза проєктів нормативно-правових актів. Експертиза нормативно-правових актів та їх проєктів на відповідність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практиці Європейського

суду з прав людини. Гендерно-правова експертиза нормативно-правових актів. Наукова і науково-технічна експертиза нормативно-правових актів. Висновок експертизи нормативно-правового акта (1-22).

Зміст практичних занять.

Тема 1. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

I НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ (1 год.)

Види соціального регулювання первісного суспільства. Нормотворчість як діяльність. Структура нормотворчості як діяльності. Рівні нормотворчості.

*Питання для самостійного вивчення та література основних рекомендованих джерел: **Поняття мети, меж, предмета, методу, способу і типу правового регулювання суспільних відносин. Поняття механізму та структури правового регулювання суспільних відносин. Ефективність механізму правового регулювання суспільних відносин. Юридична колізія: поняття, види, причини виникнення, способи подолання, колізійні норми. Нормотворча діяльність у правовому регулюванні суспільних відносин (1-22).***

Тема 2. ПРАВОВА НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ВИД ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (1 год.)

Поняття нормотворчої діяльності (нормотворчості). Співвідношення понять «нормотворчість», «правотворчість» та «законотворчість». Відмінність нормотворчості від нормоутворення. Суб'єкти нормотворчої діяльності. Нормотворча компетенція. Результат нормотворчої діяльності. Форма (джерело) права як спосіб зовнішнього прояву юридичних норм. Принципи нормотворчості. Систематизація законодавства: поняття, форми, види. Нормотворчий процес. Стадії нормотворчого процесу. Види нормотворчої діяльності. Планування нормотворчої діяльності, його види. Правове регулювання нормотворчої діяльності.

*Питання для самостійного вивчення та література основних рекомендованих джерел: **Становлення співпраці, історія розвитку та основні етапи взаємовідносин України та ЄС. Термінологічні особливості наближення законодавства України до acquis***

communitaire (acquis) Європейського Союзу. Вплив євроінтеграційних процесів на адаптацію законодавства України до acquis communitaire (acquis) Європейського Союзу до підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Адаптація законодавства України до acquis communitaire (acquis) Європейського Союзу після підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Закон України «Про правотворчу діяльність (1-22).

Тема 3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АКТ ЯК ОСНОВНА ФОРМА (ДЖЕРЕЛО) ПРАВА (1 год.)

Поняття і види форм (джерел) права. Загальна характеристика та класифікація нормативно-правових актів. Закон і підзаконний нормативно-правовий акт: загальний аналіз. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі та щодо кола осіб. Нормативно-правові акти правоохоронних органів.

Питання для самостійного вивчення та література основних рекомендованих джерел: Прикладні методи тлумачення норм права у нормотворчості. Проблеми тлумачення правових норм як теоретико-прикладна основа нормотворчості. Нормотворення як додаткова функція реалізації права. Нормотворення у контексті правової дійсності. Тлумачення норм права у судочинстві як спосіб нормотворення (1-22).

Тема 4. НОРМОТВОРЧА ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА (1 год.)

Загальнотеоретична характеристика юридичного письма. Поняття, види та значення юридичної техніки. Нормотворчість: теоретико-правовий аспект. Загальна характеристика нормотворчої техніки. Юридичні помилки в нормотворчій діяльності.

Питання для самостійного вивчення та література основних рекомендованих джерел: Поняття, ознаки та предмет експертизи проєктів нормативно-правових актів. Функції, принципи і предмет правової експертизи нормативно-правових актів. Підстави та стадії проведення експертизи нормативно-правових актів. Основні види експертизи нормативно-правових актів. Антикорупційна експертиза проєктів нормативно-правових актів. Експертиза нормативно-правових актів та їх проєктів на відповідність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практиці Європейського суду з прав людини. Гендерно-правова експертиза нормативно-правових актів. Наукова і науково-технічна експертиза нормативно-правових актів. Висновок експертизи нормативно-правового акта (1-22).

ПОЛІТИКА КУРСУ

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

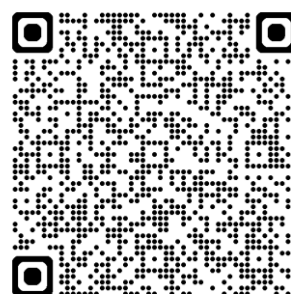
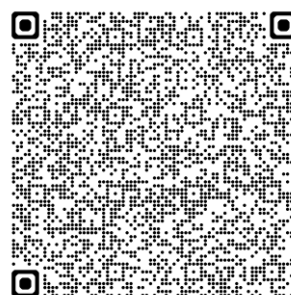
Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

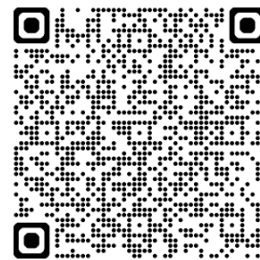
3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).¹ “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [посиланням](#).²

Під час вивчення навчальної дисципліни “Етика в публічній службі” студентам надається можливість перезарахування неформальної освіти. До прикладу, із запропонованого переліку можна пройти сертифіковані (безкоштовні) курси на освітніх платформах, відтак сертифікат, який отримали під час навчання, – є підтвердженням засвоєння студентом окремих тем, що включені у зміст дисципліни.

¹ визначається політика використання ШІ в навчальній дисципліні - дозволене/заборонене, правила використання

² визначається перелік електронних та інших ресурсів та умови перезарахування

№ п/п	Перелік сертифікованих (безкоштовних) онлайн-курсів	Перелік тем, які можуть бути перезараховані (за умови наявності сертифіката на ім'я та прізвище студента/студентки)
1.	<p>Онлайн-курс на тему: «Юридична техніка» https://prometheus.org.ua/course/course-v1:IRF+SOC10121+2015_T139</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● «Правова нормотворча діяльність як вид юридичної діяльності» ● «Нормотворча юридична техніка»
2.	<p>Онлайн-курс на тему: «Законодавчий процес Верховної Ради України»: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+CTFT102+2024_T13625</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ««Правова нормотворча діяльність як вид юридичної діяльності» ● «Нормотворча юридична техніка»

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання³	<u>Метод навчання</u>	<u>Метод оцінювання</u>
ПРН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.	бесіда бесіда-діалог творчий	усний контроль програмований контроль
ПРН 16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.	бесіда бесіда-діалог творчий	усний контроль програмований контроль

³ для вибіркових навчальних дисциплін вказується результат навчання

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	залік	40	24	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

<i>«незадовільно»</i>	володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;
------------------------------	--

«задовільно»	володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;
«добре»	здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, та вміє застосовувати його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;
«відмінно»	виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».⁴

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може

⁴ можна вказати теми чи завдання, які є обов'язковими до виконання, а також особисті підходи до оцінювання рівня знань здобувачів під час аудиторної роботи

отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- «Acquis вступу» як складова феномена права Європейського Союзу. URL: <chromeextension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/075b22e4-2df2-44a2-951b-4ef7996626e6/content>.
- Acquis. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal->

content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aacquis&qid=1712845484669 .

3. Вишняков О. К. Апроксимація правового забезпечення цивільних майнових відносин в Україні до умов внутрішнього ринку Європейського Союзу: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03. Одеса, 2008. 459 с.
4. Віднянський С. Європейська політика України: основні етапи, проблеми та перспективи реалізації. *Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки* (англ.). 2016. № 25. С. 9–41.
5. Волошенюк О. В. Гармонізація та уніфікація законодавства як форми зближення правових систем. *Право і суспільство*. 2015. № 4(4). С. 3–7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_4%284%29_3.
6. Гомонай В. В. Рецепція права в умовах євроінтеграційних процесів. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Право»*. 2012. Вип. 18. С. 9–12.
7. Договір про заснування Європейської Спільноти (консолідована версія станом на 1 січня 2005 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text.
8. Європейський проект та Україна: монографія. А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська та ін. Київ: НІСД, 2012. 192 с.
9. Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>.
10. Звіти про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/vikonannyaugodi-pro-asociaciyu/zviti-pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu>.
11. Ковалів м. В., Тимчишин Т. М., Ніканорова О. В. Основи права Євро- пейського Союзу : навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 212 с.
12. муравйов В., Мушак Н. Гармонізація законодавства України з пра-

вом Європейського Союзу в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. *Віче*. 2013. № 8. С. 12–18.

13. Основи права Європейського Союзу : підручник / Харків. нац. ун-т ім. В. І. Каразіна. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 590 с.

14. План дій «Україна – Європейський Союз». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_693#Text

15. План заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Постанова Кабінету міністрів України від 22.10.2017 р. № 1106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-%D0%BF#Text>.

16. Порядок денний Асоціації Україна – ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_693#Text

17. Правнича наука та законодавство України: європейський вектор розвитку в умовах воєнного стану : монографія / ред. кол. : В. А. Журавель (співголова), Н. С. Кузнецова (співголова), О. м. Бандурка та ін. ; Нац. акад. прав. наук України. Харків : Право, 2023. 902 с.

18. Право Європейського Союзу : навчальний посібник / за ред. Р. А. Петрова. 5-те вид., змін. і допов. Київ : Істина, 2013. 384 с.

19. Право Європейського Союзу : підручник / за ред. В. І. муравйова. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 704 с.

20. Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон України від 21.11.2002 р. № 228-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-15#Text>.

21. Про правотворчу діяльність : Закон України від 24.08.2023 р. № 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text>.

22. Сюр Н. В. Правова інтеграція України до Європейського Союзу: теоретико-правове дослідження : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ,

2006. 183 с.

23. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 27.06.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

24. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

25. Україна – Європейський Союз : зібрання міжнародних договорів та інших документів (1991–2009). Розділ 2. URL: https://issuu.com/mahor/docs/zibrannya_1991-2009_-2/2#google_vignette

26. Tomášek M., Šmejkal V. та ін. Коментар до Договору про функціонування ЄС, Договору про ЄС та Хартії основоположних прав ЄС. Прага: Wolters Kluwer ČR, 2024. 1780 р. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/komentar_do_dogovoru_pro_funkcionuvannya_yes.pdf.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.president.gov.ua> – офіційний веб-сайт Президента України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://www.court.gov.ua> – офіційний веб портал судової влади в Україні
5. <https://supreme.court.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного Суду

6. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.
7. <http://www.nbuv.gov.ua> - Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.
8. <http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.
9. <http://www.rada.kiev.ua> – Бібліотека Верховної Ради України
10. <http://www.scilib.univ.kiev.ua> – бібліотека Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
11. <http://www.ukma.kiev.ua> – наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія»
12. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/index.htm> – Форум права (електронне наукове фахове видання).
13. <http://www.pravo.biz.ua> – Електронна бібліотека з правознавства
14. <http://www.chitalka.info> – Електронні підручники он-лайн/Право
15. <https://ccu.gov.ua/index.php> – офіційний веб-сайт Конституційного Суду України (КСУ)
16. <https://ccu.gov.ua/library/vplyv-praktyku-yevropeyskoji-komisiyi-za-demokratiyu-cherez-pravo-na-rozvytok> – бібліотека конституційного права на сайті КСУ